

De Hargervaart; als hij kon spreken, zou hij zwijgen

*De Duinstreek
22 aug. 2001*

Zandschippers stonden elkaar in Hargen regelmatig naar het leven

Langs de Slaperdijk tussen Groet en Camperduin kabbelt het water van de Hargervaart. Met een eigen verhaal. Het verhaal over een ver verleden. Over mensen, die er woonden en werkten. Over het kroegje waar zandschippers het glas hieven.

Maar elkaar ook naar het leven stonden. Zij vervoerden het zand uit de afgravingen van de duinen achter Groet naar Amsterdam voor onder meer het dempen van het Rokin. De burgemeester, de zandbaas, de bosbaas en de schipper deden hun werk. Maar ook de alcohol deed dat. De uitwerking van het geestrijk vocht bleek vele malen fataal. De Hargervaart en zijn oevers hadden heel wat te verduren. Eeuwen lang. Als zij konden spreken deden zij er maar beter het zwijgen toe.

De Hargervaart, waar in de zomermaanden de pleziervaartuigen aanleggen. Waar al tientallen jaren recreatie wordt bedreven. Waar mensen wel eens wat ruziën om een kleinigheid. Maar waar vroeger op dezelfde plek kerels elkaar wilden vermoorden, ophangen of verzuipen. Een plek met een rijk historisch verleden.

Graven van Holland

Duiken we even in de geschiedenis in dan leert deze, dat zo'n vier eeuwen geleden de plaatselijke duinen eigendom waren van domeinen, de graven van Holland. De inwoners van Schoorl mochten zand halen voor de vloer en om te schuren. Een en ander werd vastgelegd in een acte op 15 maart 1597. In 1617 kregen de 'regeerders' van Schoorl de rechten om het zand af te gra-

ven en te vervoeren per trekschuit. Later zou de zandmennerij openbaar worden verpacht. Pachter werd Gerbrant Dircxzn van Hargen. De zandmennerij werd een belangrijk bedrijf.

In het begin van de achttiende eeuw vormde het Hargergat het begin van de Hargervaart. Het gat zou later echter volstuiven waardoor de zandvaart verhuisde naar de andere kant van de dijk, de huidige plek. De pachter mocht in die tijd zes stuivers voor een wagen witzand in rekening brengen.

Eerste Wereldoorlog

Schoorls burgemeester A.J. Peeck was rond de Eerste Wereldoorlog de pachter van de Hargervaart. J. Kuijper was

de toenmalige zandbaas. De burgemeester bezocht hem dagelijks op zijn gele klompen. Vier mannen deden de hele dag niet anders dan lorries vullen met duinzand, dat vervolgens was bestemd voor glasblazerijen, voor metselwerk, steenfabrieken en vooral werd gebruikt als stopzand. Herbergiers gebruikten het zand voor hun café's. Lorries brachten het zand naar de laad en losplaats van de Hargervaart. Daar lagen de schepen klaar voor verder transport naar alle uithoeken van onze provincie.

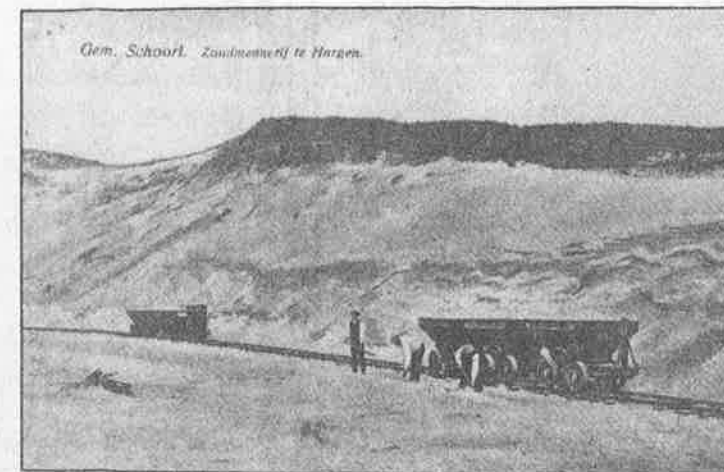
Vaak moesten de schippers lange tijd wachten voordat hun schepen werden bevracht. Zij doodden de tijd met het leggen van een kaartje. Dirk Schagen en Grietje Stapel

De vaart gaf in de jaren zeventig een wat rommelige aanblik. Later zouden de illegale boten verdwijnen

beheerden het café. Er was ook een kruidenierswinkeltje aan verbonden. De alcohol was niet vreemd aan de (bek)vechtpartijen in en rond de kroeg.

Roes uitslapen

Wanneer de schippers na het uitslapen van hun roes weer redelijk in staat waren het roer van de trekschuit te hanteren, dan koos men het Noordhollands Kanaal om

hun handel, vaak niet meer dan drie tientjes, naar elders te vervoeren. Een reisje naar Amsterdam kostte zo'n drie tot vier dagen, afhankelijk van de wind. Soms kregen de schippers een lift van een sleper. Maar de paar gulden die de man daarvoor vroeg konden de schippers eigenlijk niet missen. Want reserves mochten niet worden aangesproken. Als er 's winters door ijsgang niet werd gevaren, at men 'van de mast', dus van de spaarcenten als deze niet in de kroeg waren verzopen.

Eind jaren twintig verdween de romantiek uit de zandbusiness. Een groot aantal schepen wisselde het paard voor de mechanische PK. Het ging sneller maar de broodnijd bleef. Er ontstonden ruzies onder de schippers en rake klappen werden er uitgedeeld. De gezelligheid was voorbij. Het haakwerkje voor de schippersvrouw en het hasse-

Met lorries werd het witte duinzand vervoert naar de Hargervaart waar het per trekschuit werd verscheept

bassie voor de kerels was verleden tijd. In 1933 werd het kroegje opgeheven.

Vrachtwagens

Het 'comestibleswinkeltje' werd woonhuis. In 1957 werden de lorries uit de rails genomen en het zandtransport werd geregeld per vrachtwagens. Het duinzand in Schoorl en Groet blijft, op natuurlijke verstuiwingen na, liggen waar het ligt. Of het moeten de kruiwagens zijn voor een boerenstal of een kinderzandbak.

Het bestuur van de Watersportvereniging Prince George wil de kleinschaligheid van de Hargervaart bewaren. Maar er zullen toch de nodige voorzieningen moeten worden getroffen